

Temeljne pravice migrantov in prosilcev za azil v EU: vloga Listine EU o temeljnih pravicah

Kaj je Listina EU o temeljnih pravicah?

Zavezujoč pravni dokument EU, ki združuje človekove pravice, ki jih varujejo pravo EU, ustave držav članic in mednarodni dokumenti.

Velja za institucije EU in države članice, kadar izvajajo pravo EU.

Uveljavljena leta 2009 z Lizbonsko pogodbo.

Pravica do azila v Listini

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, ki velja za enega najnaprednejših dokumentov na področju varstva človekovih pravic v Evropi, združuje klasične državljske in politične pravice z novimi, sodobnimi oblikami varstva. Na področju mednarodne zaščite in migracij zagotavlja izrecna, pravno zavezujoča in usklajena jamstva: pravico do azila, izrecno prepoved kolektivnih izgonov ter jasno potrjeno načelo nevračanja (non-refoulement) — varstvo, ki je v Evropski konvenciji o človekovih pravicah (EKČP) zajeto le posredno v 3. členu, ki prepoveduje mučenje ter nečloveško ali ponižujoče ravnanje ali kaznovanje.

Člen 18 – Pravica do azila:

„Pravica do azila je zagotovljena ob spoštovanju pravil Ženevske konvencije iz leta 1951 in v skladu s Pogodbo o delovanju EU.“

Člen 19 – Zaščita v primeru odstranitve, izгона ali izročitve:

Prepoved kolektivnega izгона. Prepoved odstranitve osebe v državo, kjer bi bila izpostavljena mučenju ali nečloveškemu ravnanju.

KAKO SE LISTINA UPORABLJA ZA ZAŠČITO PROSILCEV ZA AZIL?

Listina dopolnjuje in nadgrajuje nacionalne in mednarodne zaščitne mehanizme (npr. Ženevska konvencija, Evropska konvencija o človekovih pravicah).

Uporablja se predvsem v primerih uporabe prava EU – npr. postopki po Dublinski uredbi, direktive o azilnih postopkih, standardih sprejema ipd.

Kako se Listina lahko uporabi?

Primer 1: Ustavno sodišče RS, U-I-59/17 (2019)

Zakon o tujcih je omogočal začasno zaustavitev postopkov za azil ob "spremenjenih migracijskih razmerah".

Sodišče je ugotovilo, da bi taka določba lahko povzročila kršitve človekovih pravic, kot jih varuje tudi Listina (člena 18 in 19).

Poudarjeno: Država mora vsakega prosilca za azil individualno obravnavati – ni dovoljena avtomatska zavrnitev.

INFOG. 3 BULGARIA
INFOG. 3 BULGARIA

Primer 2: Sodišče EU, zadeva C-924/19 PPU in C-925/19 PPU (N.D. in N.T. v. Madžarska)

Čeprav primer ni iz Slovenije, je pomemben precedens: Sodišče EU je razsodilo, da zapiranje prosilcev za azil na meji brez individualne presoje krši Listino.

Ta odločitev vpliva tudi na ravnanje Slovenije na meji (npr. v primerih t. i. „verižnih vračanj“).

Kako lahko posamezniki in organizacije uporabijo Listino?

Viri in dodatne informacije:

- **Listina EU o temeljnih pravicah (EUR-Lex)**
- **Varuh človekovih pravic RS – področje migracij**
- **PIC – Pravno-informacijski center – spremlja in nudi pravno pomoč na področju azila.**

Listina EU o temeljnih pravicah je močno orodje za zagotavljanje temeljnih pravic prosilcev za azil, tudi v Sloveniji. S pravilno uporabo lahko prepreči samovoljne postopke, zagotovi človekovo dostojanstvo ter pravico do pravične in individualne obravnave.